

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. - Naročnina: mesečno L 100, letno L 2.000. - Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000. - Poštni čekovni računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto IX. - Štev. 3

Trst - Gorica 21. januarja 1955

Izhaja vsak petek

Ponarejevalci večnih resnic

Ze aprila 1953 je komunistična stranka Jugoslavije skozi usta poverjenika za zamejske Slovence, F. Babiča, objavila na kongresu v Ljubljani direktivo: z nejskim Slovincem ni potreba lastnih političnih organizacij; naslonijo in stopijo naj se s progresivnimi (levičarskimi) socialističnimi strankami Nemcev in Italijanov v borbi proti škodljivim nacionalističnim (t. j. narodnim) in reakcionarnim (t. j. komunističnim) silam znotraj lastnih vrst.

Titovci so pričeli sedaj izvajati na Tržaškem ta ukaz z ustanovitvijo neke italijansko-slovenske socialistične stranke. Ali dosti titovskih pristašev, ki še niso pozabili svojega slovenskega pokolenja, odklanjajo to grobkopno akcijo. Zato »Primorski dnevnik« postavlja v članku »Narodna zavednost in socializem opravilcevati to novo politično zablodo nad slovenskim narodom. Če bi bili mladi, ne bi bili vsaj razgalili pred slovensko in italijansko javnostjo svoje kričeve nevednosti o oni neusahljivi gonilni sili, ki skozi celo zgodovino človeštva izvira iz skupnega pokolenja, krvnega sorodstva in narodnega bratstva in oblikuje človeštvo sveta; o oni sili, ki zahteva samoohranitev narodov, njihovega jezika, narodnih običajev, seg in navad ter lastnega moralnega pojmovanja življenja v svoji priložni miselnosti, kar tvori vse skupaj etnični značaj naroda.

Zato izvira krastvo iz krvi, samo iz krvi. Kjer ni krvnih vezi, ni bratstva. To je ena onih večnih resnic, ki jo komunisti in komunistična dialektika niti s pomočjo titovcev ne bosta nikoli zrušila.

Italijan, Nemeč, Madžar je lahko Slovincu odkritosrčen prijatelj, dober sosed, zvest tovariš na delu in v uradu, dobrodošel partner pri igri in zabavi, idejni somišljenik v političnem naziranju, ali brat mu ne more biti nikdar. In dober, prvi zavedni Italijan, Nemeč ali Madžar se ne bo nikoli čutil in nikoli proglasil za brata Slovencev. To bi bil etnični nesmisel, paradoks ter politično pustolovstvo. Izraz slovensko-italijansko bratstvo uporabljajo skrajno levičarske stranke, titovci in kominformisti iz izključno propagandnih vidikov.

Mi slovenski demokrati verujemo, da bo Slovence v zamejski obvarovala narodne smrti samo živa zavest krvnega in jezikovnega sorodstva, narodne skupnosti, bratstva in ednosti. To ni naš fanatizem, ni to šovinizem ali nestrpnost, ampak je to kategorični imperativ za ohranitev našega etničnega značaja, ker smo tako maloštevilni v primeru z italijanskim državnim narodom, da moramo predvsem sami skrbeti za svoj narodni obstoj, zahtevajoč aplikacijo državnih zakonov in mednarodnih dogovorov, ki jamčijo za naš narodnostni značaj.

Taka je bila tudi ona zavest, bile so one vrednote, ki so povzdignile slovensko ljudstvo v zadnjih sto letih zlasti na Tržaškem na ono nosno višino kulturnega, gospodarskega in socialnega razvoja, ki smo ga bili dosegli pred prvo svetovno vojno l. 1914. Morala je priti dolga doba fašizma, da nam je ta pridobitve uničila. Da, ravno iz načela narodne ednosti in enotnosti, ki ga danes titovci in komunisti tako obsvojajo in ki ga je tržaška »Edinost« oznanjala od leta 1876 naprej in pred njo manjša glasila tržaških Slovencev (»Slovenski rodoljuba«, 1849, »Jadranski Slavjanka«, 1850, »Nirski Primorjane«, »Slovenski Primorec«, 1867, »Jadranski zvezec«, 1869, »Primorec«, 1871), je izvirala ona ustvarjalna sila in energija slovenskega človeka. Posegli smo nazaj v ono stotletje, da ne bi zopet kdo od Slovencev v zmoti mislil, da je narodna ednost in enotnost puha fraza slovenskih demokratov.

Z mogočemo demokracije bi bila po zlomu fašizma 1945. leta zopet ozkila iz vrst tržaških Slovencev ona tvorna sila in energija — nova in sveža. In bila bi Slovence usposobila — prirojena novim časom in razmeram, ali vedno na podlagi narodnostne ideje in demokracije — za novo ustvarjanje vzporedno ob strani in v mirnem sožitju z našimi sosedi italijanske narodnosti.

Ali zgodilo se je, da je komunisti po končani vojni nasilno zamoril med tržaškimi Slovenci vse one tvorne sile, ki so črpale sokove iz narodne zavesti našega ljudstva. Ako bi bili smeli Slovenci, svobodno in brez strahovanja, raz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tržaško ozemlje in Slovenci Spreobrnjenje italijanskih socialdemokratov

Preteklo soboto je v Trstu zasedel glavni svet Socialistične stranke Julijske krajine, na katerem je imel njegov politični tajnik prof. Lonza obširen in pomemben referat. Poročilo je bilo važno posebno zaradi tega, ker je v njem nakazal bodočo organizacijo stranke, njeno stališče do najaktualnejših tržaških socialnih in gospodarskih vprašanj ter še posebej do Slovencev.

Glede bodoče organizacije stranke je prof. Lonza povedal, da je vodstvo sklenilo, da bo v kratkem sklicalo poseben kongres stranke, kateremu bo predlagalo, naj sedanja Socialistična stranka Julijske krajine pristopi k Italijanski socialdemokratski stranki (PSDI - Saragat). Vkljub temu pa naj bi stranka na Tržaškem še vedno ohranila določeno samostojnost in tudi dosedanje ime, kateremu bi pristavili samo dodatek, da je »avtonomna federacija PSDI v Trstu (torej: FSVG - Federazione Autonoma del PSDI). Tako bo postala strankina firma še daljša.

V tistem delu svojega poročila, ki govori o sedanjem težkem gospodarskem položaju je profesor Lonza poudaril, da se bo njegova stranka zavzemala za poglobitev jugoslovansko - italijanskega gospodarskega sodelovanja. Prav tako je stranka zagovarjati ustanovitve proste cone in bo zahtevala od rimske vlade tudi čimprejšnje sklicanje predvidene mednarodne konference o tržaškem pristanišču, ker to določa londonski sporazum. Stranka smatra, da se pri sklicanju te konference ne sme izvajati nobena politična diskriminacija do nobene zaledne države. Ugotovil je, da se število brezposelnih stalno veča, istočasno pa se ve, da bo izkoriščanje izrednega nakazila 30 milijard lir lahko nudilo zaposlitev samo 3000 delavcem. Kje bodo pa našli delo ostali? Ne ve se tudi, kaj bo z dosedanjimi občinskimi gospodarskimi načrti, ki bodo junija potekli. Če ne bo več finansiranja SELAD-a, se bo položaj občutno poslabšal. Nereseno je tudi vprašanje kritja primanjkljajev v občinskih proračunih. Stranka se bo zavzemala, da bi vlada še nadalje skrbela za potrebna sredstva.

Prof. Lonza je tudi povedal, da je njegova stranka predložila vladi poseben načrt o izkoriščanju vrata do sedanjih posojil, ki so bila dana iz fonda nekdanjega Marshallova načrta in kasnejšega ERP. Ta fond znaša okrog 3 milijarde lir. Veleposlanca Združenih držav v Rimu je ob priliki svojega obiska v Trstu poudarila, da ga Združene države poklanjajo tržaškemu gospodarstvu. Socialistična stranka Julijske krajine je predlagala, naj se ta fond vloži v Tržaško posojilnico (Cassa di Risparmio), z njim pa naj upravlja poseben odbor, sestavljen iz strokovnjakov, ki naj bi ne bili osebno povezani z različnimi industrijskimi podjetji. Vsekakor pa je treba s tem denarjem upravljati v Trstu, ne pa iz Rima.

Demokratično stališče do Slovencev

V ostalem se je prof. Lonza precej dolgo zadržal tudi pri naštevaju drugih potreb tržaškega pristanišča, katerega je treba v vseh ožirih izpopolniti, če se hoče, da bo lahko uspešno tekmovalo v borbi za pritegnitev prometa in da ne bo tako zapuščen kakor je sedaj.

V političnem delu svojega referata je tajnik Socialistične stranke Julijske krajine poudaril, da njegova stranka zagovarja uresničenje široke deželne avtonomije, pri čemer pa je pomislil, da so se druge tržaške stranke kaj pozno izrekle za to rešitev. Eno izmed važnih nalog svoje stranke vidi prof. Lonza v zavzemanju za krepitev odnosov med dvema etničnima skupinama na tem področju. Posebno zanimivo je, da je pri tem opozoril na nevarnost, katero je tudi »Demokracija« že omenila v svojih uvodnikih.

Prof. Lonza je namreč dejal, da so bile izjave glede Slovencev, katere je dal Scelba ob svojem obisku na trgu Unita, izjave ministrskega predsednika vlade, ki lahko pade. Njegovi nasledniki bi lahko izpremenili svoje stališče. Prav tako bi v primeru kršitev spoštovanja manjšinskih pravic na jugoslovanski strani lahko kdo zahteval, da se na to odgovori s povračilnimi ukrepi proti slovenski manjšini na italijanski strani.

Da to niso prazni strahovi, smo

že otipljivo čutili v zadnjem času, ko so številna glasila in tudi nekateri politični osebnosti zahtevale, da se Slovincem v italijanski coni nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja ne da obljubljenih pravic, vse dokler ne bo tudi Jugoslavija priznala Italijanom v svoji coni vseh demokratičnih pravic. Iznašalci in zagovorniki teh predlogov je pri tem kaj malo brigalo, da se je Italija sporazumela s komunistično in totalitarno jugoslovansko vlado, od katere lahko pričakuje samo to, kar takšna vlada pač lahko da. Prav nič jih tudi ni motilo, da bi bil vsak pritisk na tukajšnjo slovensko manjšino moralno in politično neupravičen, kajti manjšina ne more odgovarjati za dejanja oblastnikov, ki jih ni sama »zvolila in za katere se dobro ve, da ne predstavljajo niti večine našega matičnega naroda.

Vodstvo Socialistične stranke Julijske krajine in še posebej njenemu političnemu tajniku prof. Lonzi pa je treba priznati, da je v tem kočljivem vprašanju pravilno vrednotil obstoječe okoliščine ter je ostal dosleden demokrat. Izjavil je namreč, da italijanski socialdemokrat ne morejo misliti »ne danes, ne jutri, da bi se ti odnosi (do Slovencev) lahko spremenili s spremembo italijanskega notranjega političnega položaja. Tudi če na jugoslovanski strani ne bi spoštovali obvez do tamkajšnje italijanske manjšine mi ne smemo podvzeti proti tukajšnjim Slovincem nobenih sankcij« — ja zaključil svojo misel. Italijanski socialdemokrati nameravajo na to vprašanje obve-

zati tudi svoje poslance, ki se bodo borili za mirno sožitje s Slovinci.

Slovenski demokrati pozdravljamo takšno pravično in dalekovidno stališče ter si samo želimo, da bi se čimprej uveljavilo. Nakazana nevarnost pa ob enem tudi potrjuje, kako pravilna je naša zahteva, da je treba z londonskimi dogovori predvidene slovenske pravice čimprej uzakoniti in izvesti, kajti vsako zavlačevanje veča neizvestnost in slabi moč danih obljub.

Snežni viharji in neurja po vsej Evropi

Snežni viharji in neurja so prve dni tega tedna povzročili veliko škodo po vsej srednji, severni in vzhodni Evropi, medtem ko imamo v južni Evropi, posebno v Sredozemlju, še vedno pravo pomladansko vreme.

V Angliji, posebno pa v Severni Škotski je padlo ponekod do 6 metrov snega, tako da so številni kraji ostali popolnoma odrezani od ostalega sveta. Hrano in zdravila so jim dovažali s helikopterji in letali. V Belgiji, na Nizozemskem in v Franciji so številne reke močno narastle in preplavile naseljene kraje in polja. Snežni zameti in poleđica pa so ponekod popolnoma ustavili promet. Sever, Norveško in Švedsko je zajel pravi val mraza, tako da je toplomer ponekod padel na 38 stopinj pod ničlo.

Ta mraz, ki je zajel Srednjo Evropo, bo pa vsekakor preprečil poplave, ki so ogražale mnoge predele.

Boljševiki na prelomu?

Ko je 30. decembra l. l. predsednik francoske zbornice, André Le Troquer, oznanil izide glasovanja o ratifikaciji londonskih in pariških dogovorov, se je s tem zaključilo dramatično obdobje zahodnoevropske politike in pričelo je novo.

Zahod si je čestital. Ob enem pa se je pojavilo vprašanje: ali se ne bodo današnji sovjetski mogočniki po svojem porazu v Evropi zopet vrtnili k stalinizmu? To bi se reklo, ali ne bodo »mehke« Malenkova politike zamenjali s stalinovsko strategijo trmoglavosti in groženj, s pjanenjem napetosti in z uvajanjem novih nepričakovanih napadov?

Glede bodočega zadržanja sovjetske politike prihajata v poštev dve načelni osnovni zamisli. Prvo bi lahko imenovali tudi atlantsko-uradno verzijco:

Sovjetija, tako zatrjuje ta zamisel, ne bo razen nekaj kričavosti ničesar ukrenila, pač pa bo dovršeno dejstvo ratifikacij mirno pogoltnila. Previdno bo čakala na razvoj dogodkov, saj ji to ukazuje že njena atomska podrejenost nasproti Zahodu. Medtem se bo Nemčija oborožila in Zahodnoevropska zveza še nadalje jačala. Končno bo Zahod, svest si svoje moči, sam prisilil Vzhod na pogajanja, pogajanja, pri katerih bodo Sovjeti moralni marsikaj popustiti. Modificirana »Rollback« doktrina bo zmogovala. To politiko zagovarjata tako John Foster Dulles, kakor tudi kancler dr. Adenauer.

„Mehka“ linija v Kremlju

Taj zamisel stoji nasproti drugi »neuradni«, ki jo zastopajo številni poznavalci sovjetskih razmer. Kaj kateri stoji na čelu angleški časnika Isaac Deutscher, pisec knjige o Stalinu.

Ti krogi so prepričani, da Sovjeti ne bodo hladnokrvno čakali, da se položaj Zahoda okrepil in potem pri pogajanjih odstopali koncesije za koncesijo. V taka pogajanja ti strokovnjaki sovjetskih zadev sploh ne verujejo ne na spomlad, niti v dveh ali treh letih. V kaj potemtakem verujejo? V tretjo svetovno vojno? Ne popolnoma. Pač pa na povečano vojno nevarnost in na nezasišeno živčno preizkušnjo za zahodne Evropejce.

To zamisel oblikujejo nekako takole: Ze od Stalinove smrti dalje si stojita v Kremlju nasproti dve težnji: »mehka«, ki je uglasena na parolo sožitja, in »trda«, ki zastopa načela nenehne grožnje, kakršno je postavil sam Stalin. Zastopniki

»mehke linije« so Malenkova, Kaganovič in partijski maršal Bulganin. Ta skupina, kateri se prevladni in zvižajni Molotov nikoli ni popolnoma pridružil, je bila na višku svoje moči v juniju 1954, ko so v Zenevi zaključili premirje za Indokino. Od tega časa dalje je Malenkova zvezda v stalnem zahajanju. Svoj najkrepkejši udar je prejel prav s pariško ratifikacijo.

Maršali na liniji „trdih“

»Mehki« skupini stoji nasproti »trda« skupina. Vodi jo šestdesetletni maršal Vasiljevski. Zvesto pa mu stoji ob strani maršal Georgij Zjukov, izredno popularni vojskovodja druge svetovne vojne. Njegov položaj je silovito trden, odkar je poleti leta 1953 s svojimi oklepnicami odšel omogočil Malenkovi odstranitev Berje. Tudi maršal Vasilij Sokolovski, današnji šef generalštaba pripada tej skupini.

Maršal Vasiljevski je pred kratkim s svojim programom armadi, ki bi ne bil mogoč niti za časa Stalina, brutalno zagrozil Veliki Britaniji, ko je govoril o majhnem in močno preobljudenem otoku, ki da je prav posebno izpostavljen atomskim in vidkovim bombam.

Medtem ko je stališče vojskovodij povsem jasno, ostaja zadržanje določenih politikov zamegljeno. O Molotovu smo že spregovorili. Ta »glavni knjigovodja svetovne revolucije« je kljub svoji zunanji nekretnosti, srečno preplezal čez vse sovjetske prepeade in si pri tem niti ni mogel ni nakreniti. Tudi v sedanjem dramatičnem sporu se ni prilepil nobeni strani.

Neznano je na Zahodu tudi dejansko zadržanje partijskega tajnika Nikite S. Kruščeva. Mnogi strokovnjaki za sovjetska vprašanja prisegajo, da je gologlavi nekdanji instalacijski delavec najbolj ogorčen zastopnik težnje »nazaj k stalinizmu«. Prav tako zatrjujejo ti krogi, da je Kruščev v zadnjih šestih mesecih Malenkova že popolnoma potisnil ob stran.

Kakšne so bodoče prognoze?

Vzemimo, da bi maršali in njihovi pomagači v naslednjih mesecih obdržali nadoblast. Kaj naj pričakujemo? Na vsak način značilno »stalinovsko« požurjenje oboroževanja in krepitev težke industrije na račun potrošnih dobrin, ki jih je Malenkova že ponovno obljubil ruskem narodu. Na strateško političnem področju bomo morda doživeli kako dramatično akcijo, morda kako novovrstno blokado Berlina, morda tudi kak nov napad v Aziji ali celo prelom premirja v Indokini.

Režim in domovina

Tržaški priskledniki sedanjega jugoslovanskega totalitarističnega režima nikakor ne marajo priznati, da je med domovinom in njenim vsakokratnim trenutnim režimom ali »vlado« lahko velika večjih naravnost nepremostljiva razlika. O pravilnosti svojega stališča skušajo celo prepričati druge. Navajajo jih k napačnemu zaključku, da je vsakdo, ki ne odobrava titovščine, njenih velikih in majhnih malikov, sovražnik Jugoslavije in nič manj kakor narodni izdajalec. Pri tem seveda računajo na politično neizkušenost dobrega dela tukajšnjega prebivalstva, ki je v desetletjih fašizma in še posebej med vojnim nasiljem gledalo na Jugoslavijo kot na deželo svojih sanj. Kot izkušeni politični aktivisti prav dobro vedo, da pošteni ljudje le težko izpremené svoje ideale. Zato jim pride zelo prav, da lahko trkajo na omenjeno čustveno plat slovenskega srca, pri čemer se pa sami spretno postavijo v senco matične domovine, odkoder kriče, podobno kakor vsi stari absolutistični vladarji in sodobni diktatorji: »Država sem jaz!« — »Kdor je proti meni, ta je proti državi!«

Cepprav je ta igra že tako stara, kakor je ster svet, čeprav so jo do onemoglosti ponavljali tako francoski kralji, kakor tudi Hitler in Mussolini, se vendar še vedno najde kdo, ki jim verjame. Vedno manj je sicer takih, toda tu in tam je še kakšen. Prav tem so namenjene te vrstice.

Poglejmo nekoliko v preteklost. Ali bi si upal kdo trditi, da so bili sovražniki svoje domovine razni odlični Italijani, ki so se po nasto-

pu fašistične vlade umaknili v ozadje, od koder so kritično spremljali režimsko delovanje ali pa so celo izbrali trinjevo pot emigracije, v kateri so celih 20 let vodili aktivno borbo proti Mussoliniju in njegovim oprtnikom? Ali je bil slab Italijan pokojni grof Sforza, ki je pisal tehtne in ostre protirežimske članke in knjige, potoval iz države v državo, s celine na celino in se je povsod trudil vse prej kot za to, da bi večal osebni ugled in sijaj rimskega diktatorja.

Nasprotno. Vsakdo bo dejal, da je bil grof Sforza prav dober Italijan. Pa to je samo eden izmed mnogih. Cela vrsta jih je, ki so prav s svojim delom in idealizmom pripomogli, da je Italija laže prebrodila posledice fašistične katastrofe, kakor bi to mogla storiti, če teh mož ne bi bilo. V času, ko so bila vsem Italijanom zavezana usta, so to bili edini glasniki in zastopniki resničnih in trajnih narodnih koristi.

Pa vzemimo še drug primer. Pokojni voditelj nemških socialistov, Kurt Schumacher, je bil tudi pri titovcih precej cenjena osebnost. In vendar je preživel celo vrsto let v enem najhujših nacističnih koncentracijskih taborišč. V času, ko je skoro vsa Nemčija vzneseno kričala »Ein Volk, ein Fuehrer« (En narod, en vodja), je kot razgledan politik uvidel, da je to ekstaza, da ni naravno, da ni pametno. In ker ni hotel tuliti z volkovi, so ga zaprli. Hitlerjevci so mu očitali, da je izdajalec in protinaroden element. Podobno kakor trde titovci danes o tistih, ki jim ne marajo pluskati ter si ne pusté hoditi po glavi.

A komu je dala zgodovina prav, njemu in njegovim preganjalcem?

»Partija je narod, narod je država; kdor napada partijo, napada narod, obrekuje državo! To je dialektika naših titovcev. Kdo pa je postavil partijo? Pet odstotkov oblastniških delomrznežev, ki so z nasiljem in tujim orožjem zlezli narodu na vrat. Partija je narod, če jo s svobodnimi volitvami narod tudi potrdi. Dokler se to ne zgodi, je partija tiran.

Toda pustimo naštevavanja. Gotovo imamo tudi vlade, ki so dokaj verodostojen izraz narodne volje. In ker je po sodobnih načelih volja naroda obenem volja države in ne narobe — kakor so to trdili fašisti in nacisti — bi se takšne vlade vsaj v glavnem lahko res istovetile z državo, v primeru naših titovcev z našo matično domovino. To seveda ne velja za notranjo politiko, pač pa za odnose s tujino. V ta pojem smo všeti tudi mi, narodne manjšine.

A kakšna bi morala biti vlada, ako hoče, da smatramo njen glas za glas naših sorojakov, ako hoče, da priznavamo njenim zastopnikom in opolnočencem značaj predstavnikov narodnega telesa, kateremu smo udje?

To svojstvo bi kot svobodni, čeprav v tujini živeči posamezniki ali skupnosti lahko priznali samo predstavnikom takega režima, ki bi bil tolmač resničnega razpoloženja svojih državljanov. Za to pa bi bilo potrebno, da vidimo, kako se sklepri takšne vlade ustvarjajo po svobodni izmenjavi mnenj, ne pa po načelu »Ein Volk, ein Fuehrer« in s klici »Ti-to! Ti-to!«, ki nas spominjajo na čase, ko je tudi na tržaškem Glavnem trgu odmevalo skandiranje »Du-ce! Du-ce!« Ne moremo priznati legitimacije režimu, ki začne preganjati celo svoje nekdanje najvišje dostojanstvenike v trenutku, ko so si upali izreči kakšno kritično besedo (primer Dedijer-Djilas). Preblizu meje smo in prepogosto prihajajo v naše vsi ubežniki, ki zapuščajo domovino, ker ne morejo več prenašati njene gorečega vdušja. Prevečkrat dobivamo pisma, v katerih nas sorodniki in prijatelji prosijo za najnavadnejše vsakdanje stvari, da bi lahko verjeli in s svojim zaupanjem potrdili, da vidimo v predstavnikih in oprodah sedanjega jugoslovanskega režima resnične in ne samo uradne predstavnike strahotno potvorenega obraza naše matične domovine.

Ali ni torej pravilno, da jim to tudi povemo? Da ne sledimo njihovim navodilom, kadar vidimo, da nas potiskajo v pogubo? Da najbolj obojamo posebno tiste, ki vse do prav dobro vedo, a skušajo svojega bližnjega vključ temu prepričati o nasprotnem?

Verjetno so najnovejši zbudljivi vdečekitajske napadalne politike uvod v pojačanje hladne vojne. Morda tudi pomoč sovjetski politiki, ki se z vsemi sredstvi otepa konsolidacije zahodnoevropske obrambe, ki grozi, da dokončno prekrži sovjetske napadalne načrte.

VESTI z GORIŠKEGA

Pravice in dolžnosti državljanov

Ustava določa način vladanja v državi. Kdo postavlja zakone in kdo je nosilec oblasti. V ustavi so določene pravice in dolžnosti državljanov, zakoni pa se morajo ujemati z določili ustave, ki je temeljni državni zakon.

Državo tvorijo torej državljani, ki si volijo postaviti Seveda po načelih pravice in dolžnosti, da ne bo nikomur v škodo in krivico. Delovanje državljanov se mora gibati le v meji zakona in tako, da to delovanje ne škodi ne skupnosti, ne posamezniku.

Kjer vlada stroga pravičnost in poštenost pri temeljnem državnem zakonu, tam nastane navadno demokratska vlada, ki ji je zakon sveta stvar, izven katerega in preko katerega ne sme vladati, ker bi sicer bila krivična in pristranska. To pa bi državljanom v ožjem ali širšem obsegu škodovalo.

Državni predstavnik in vlada s čuvarji zakona in reda. Kjer tega ni, tam nastane nered. Tako smo videli, da je v Italiji zavladal fašizem, ker je prejšnja vlada bila šibka, kralj pa, ki je vendar bil pripravljen na spoštovanje ustave, je kršil ustavo dopuščal. Nastala je fašistična diktatura, ki je kohežno državljanje zapeljala v vojno in s tem v propast.

Krivica je rodila zlo. Prvi krivci so bili tisti, ki so ustavo, temeljni zakon, kršili in dovolili kršitev, ker so s tem kraili tudi najsvetejše pravice državljanov kot skupnosti in kot posameznikov.

V današnjih totalitarnih državah onstran železne zavese, čisti titovine tja do Daljnega vzhoda vlada krivica, ker vlada ena sama stranka, to je komunistična. Državljanji nimajo tam nobenih pravic, ampak samo dolžnosti. Če živijo, se to godi po mili volji komunističnih samoderžavcev, ki državljanom vsiljujejo samo v prisilno odobritev, da jih nato komunisti sami po svoji volji in potrebi izvajajo.

V demokratskih državah, kot so zapadne, pa je meja dolžnosti in pravic vseh državljanov, kot skupnosti in kot posameznikov, strogo, pravično določena. Čuvarji zakona pa so možje, ki ne morejo in ne čujejo zakonov kršiti!

Pravični zakoni so tisti, ki dajejo vsakemu državljanu kar najširše pravice in prostosti. Najpravičnejši vladarji pa so tisti, ki zakona ne izrabljajo sebi v prid, državljanom pa v škodo!

Demokracija vlada le tam, kjer si državljani v celoti sami volijo postaviti in vladarje, jih prekljujejo in odstavljajo. Skratka tam, kjer so državljani sami prvi in zadnji sodniki v državi.

Clovek ni orodje, s katerim bi kdorkoli svojevoljno razpolagal. Zato ne moremo pod nobenim pogojem odobravati tega, kar se dogaja v naši matični državi, ker tam ne

vlada pravičnost, ampak samo partija nad vsem narodom!

In prav zato terjamo tudi vse pravice, ki nam kot državljanom slovenske narodnosti v Italiji pritečejo, tako kot nam jih določa ustava, temeljni državni zakon, v skladu z naravnim zakonom in z mednarodnimi pogodbami in dogovori.

V eni sami državi ne more vladati krivica niti nad enim samim državljanom!

Ramen ne da moke za kruh!

V Doberdobu si skušajo ustvariti kominformisti gnezdo. Pridno prišepatajo na uho našim ljudem in jih nagovarjajo za svoj program in za svoje cilje!

Vse to seveda zelo pretkano in za lažo.

Na žal jim še vedno nekateri domačini nasedajo, ker jim verjamejo, da bodo pridobivali krušno moko iz kraškega kamna, namesto iz pšenice!

Kominformistična propaganda je namuč tako neumna, kot da bi kdo trdil, da bo delal moko iz kamna!

Bojna gesla in drzne besede za mladino seveda privlačne, toda strupene in morilne.

Doberdobci imamo dovolj pameati, da nam ni treba misliti, da bi lahko živeli v brezdelju ali pa v razkošni obilnosti. Vajeni smo trdega življenja, pri katerem pa nas je žilava volja ohranila. Ne propademo, če ostanemo zvesti svoji zemlji in svojemu jeziku, navadam in narodnemu prepričanju.

Napredek in izboljšanje položaja, tako gospodarskega kot socialnega na splošno, si seveda vsakdo želi. Toda ne za ceno jezikovne zavrženosti in narodne propasti! Kaj pa je vreden človek, ki zavzre svoj materin jezik in sploh vse, kar so mu lepega in dragega starši darovali ter se potuji in utone v morju strupene naslade, kot jo prav kominformisti pridigajo?

Zakaj kominformisti ne pošiljajo svojih otrok v slovenske šole v Gorici, v Trstu, v Podgori, v Trzinu, v Krmini in drugod? Zato, ker so na svoj slovenski rod pljunili!

Kdor svojega rodu ne spoštuje, ta greši, laže in dirja v propast. Naj le grede v brezno. Mi z njimi ne gremo!

Nove takse za motorna vozila

Kot izvemo iz poročila iz Rima, bo za 25. t. m. zakon glede novih takš za motorna vozila že gotov. Od tega dne bodo pristojni uradi že prodajali nove znamke za kretanje. Stare znamke pa bodo veljale do 1. februarja.

Šentmaver pri Gorici

Mnogo se zopet piše o popravku državne meje na našem področju in slišati je, da bo Italija popravek dovolila tako, da si bodo Brici lahko zgradili krajšo pot do Solkana.

Izgleda pa, da nobena od naših hiš ne pride pod Jugoslavijo, ker bi Jugoslavija dobila le prehod nad vasjo in ne tudi suverenost nad našim področjem.

SOCIALNA VPRAŠANJA

Zdravniška pomoč neposrednim obdelovalcem zemlje

Z zakonom od 22. novembra 1954, št. 1136, je zavarovanje kmetov, neposrednih obdelovalcev zemlje, proti boleznim obvezno. Na podlagi tega imajo vsi omenjeni neposredni obdelovalci zemlje in člani njihovih družin pravico do splošne zdravniške pomoči na domu ali v ambulanti in v bolnišnici ter zdravniško pomoč specialistov in zdravljenja ter ugotavljanja bolezni. Končno pa tudi pomoč pri porodih.

Po zakonu se morajo z vpisom v poseben seznam ugotoviti upravičenci takega zavarovanja.

Zato so se v nedeljo 16. t. m. pojavili na vseh zastopniki goriškega pristojnega urada in popisovali kmete, neposredne obdelovalce, s podatki glede površine zemlje in števila članov družine.

Vedeti je treba tudi to, da zakon ustanavlja v vsaki občini posebno vzajemno blagajno za izvrševanje zavarovanja. To blagajno pa mora seveda nekdo voditi, zato je treba imenovati odbor, ki bo za to skrbel.

Zakon kot tak je velike socialne važnosti in koristi. Zato svetujemo prizadetim, da se ne obotavljajo stopiti v tak občinski odbor, ki bo nadziral izvrševanje zakona.

Vzajemna pomoč je važna socialna zadeva, zato naj se nihče ne odteguje od dela. Vendar je pa le treba paziti, da pridejo v odbor možje, ki bodo znali govoriti in misliti, ne pa taki, ki se pri stvari ne znajdejo.

Poudariti moramo tudi, da ne gre za kake politične odbore, ampak samo za zavarovanje vseh kmetov, neposrednih obdelovalcev, iz vse države. Zato je treba vsako morebitno politično propagando v tem oziru že v krali zatreti!

Natečaj za mesto župnika

Razpisan je natečaj za sledečo mesto župnika: cerkev sv. Ignacija v Gorici; Kapriva, Joannis, Poggio Terz'Armata, Zagrad in Terzo di Aquileia.

Prijavitelj se je do 31. t. m. opoldne.

Brezplačna veterinarska pomoč

Goriški občinski svet je na seji v torek 18. t. m. odobril ustanovitev odbora, ki nudi vsem živinorejcem iz občine brezplačno veterinarsko pomoč.

Zaenkrat pridejo v poštev potrebniji živinorejci, ki živinorezavnika ne morejo sami plačevati. Po prvem poizkusu bodo pomoč verjetno raztegnili brezplačno na vse živinorejce.

Ker niso imela stanovanja

V Anconi je predpretekli teden finančni podčastnik Cannarozzo vrge bombe na gledalce v kinu »Metropolitano«. Bili so trije mrtvi in več ranjenih. Atentator je svoje dejanje zagrešil iz maščevanja nad človeško družbo, ker on in njegova družina, žena in dva otroka, niso mogli doseči primerne stanovanja.

Cannarozzo je nato zbežal in pretekli teden so ga našli mrtvega na proudu reke Reghena blizu Portogruara. Ustrelil se je naravnost v srce.

V torek 18. t. m. pa je »Gazzettino« poročal, da se je v Neaplju, v južni Italiji, vrgla z višjega nadstropja na tla Goričanka 42-letna Marija Rojc poročena z inž. Sodom. Hotela si je vzeti življenje, ker ji je bilo sožitje z neko drugo družino v enem samem stanovanju nezno. Ostala pa je še pri življenju.

Uspeli koncert na Placuti

V soboto zvečer in v nedeljo popoldne je Slovensko katoliško prostovoljno društvo v Gorici priredilo glasbeni koncert, ki je dobro uspel.

Vodil je prof. Mirko Filej, ki je v kratkem času izuril tudi tamburaški zbor mladih, ki so v soboto in nedeljo prvič nastopili in pokazali, da so marljivi in nadarjeni.

Na sporedu je bilo dvajset točk z zbori, solo sopranistkama in s tamburami.

Pri klavirju sta se vrstili prof. dr. Iva Hrovatin in visokošolka Jozka Bratuževa.

Izgubljena lastnina v tujini

Z zakonom od 29. oktobra 1951, št. 1050, objavljenem v Uradnem listu od 16. novembra m. l. je urejena zadeva odškodovanja po členih 74 in 79 mirovne pogodbe izgubljene lastnine v tujini. Gre za premoženja italijanskih državljanov, ki jih je kaka tuja država, s katero je Italija bila v vojni, odvzela.

Zakon predvideva pravico do odškodnine, višino katere določa za skladno ministrstvo po zaslišanju posebne tozadevne komisije. Vrednost se bo cenila na podlagi cen, ki so bile v veljavi ob vstopu v deljavo mirovne pogodbe. Zakon daje pravico samo za vrednost premoženja in ne tudi za izgubljene dohodke.

Plačali pa bodo 5 milijonov lir v gotovini, ostalo pa v državnih obveznicah s 5-ostoinimi obrestmi. V ta namen najame država posebno posojilo.

Dana je možnost predujma v višini 50 odstotkov vse vrednosti, kjer gre za težke primere ugotovitve točne dokončne vrednosti take lastnine.

Zakon predvideva rok samo 80 dni za prijavo tako izgubljene lastnine. Ker je zakon bil objavljen 16. novembra 1954, pomeni, da rok zapade 1. marca 1955, ker zakon stopijo v veljavo 15 dni po objavi v Uradnem listu.

Prijave, ki so jih prizadeti napravili po členu 1. zakona od 4. julija 1950, št. 590, so veljavne in jih ni treba ponoviti.

Smrt v Grojni

V nedeljo jutraj so na robu ceste v Grojni našli mrtvega 35 let tsarega Alojza Prinčič pok. Alojza iz Steverjana, kjer je bival v Klančju št. 20. Sodijo, da je v noči na nedeljo nesrečno padel s kolesa, ko se je vračal onstran meje, kamor je bil šel na obisk k bratu v Gor-nje Cerovo v Brdih.

Ponarejevalci večnih resnic

(Nadaljevanje s 1. strani)

biti takoj po vojni svojo delavnost in iniciativnost, ne bi bili dočakali prihoda Italije v Trst, na primer brez ene same lastne dvorane, kjer bi se mogli vsaj kulturno svobodno izživljati. Ali pustimo zgodovinski sodbo o monopoliziranju slovenskega javnega življenja s strani komunistov v zgodovinsko odločilni dobi od maja 1945 do pariške mirovne pogodbe 1. 1947.

Titovci se boje naše stvarne ugotovitve, da njih stališče o italijansko-slovenski enotnosti hromi slovensko narodno zavest in ponos. Svoje početje skušajo opravičevati s tem, da trdijo, da je v narodnostno mešanih krajih italijansko-slovenska politična enotnost politična nujnost. V dokaz te smeje trditve se sklicujejo, da tudi delavski sindikati združujejo v svojih vrstah slovensko in italijansko delavnost brez ozira na njih narodno pripadnost in zavest. Vrgli so na isto tehtnico: politično enotnost in sindikalno enotnost. V tem je prevara, namenjena za slovensko javnost. Preko tega sofizma ne smemo iti brez odgovora.

Slovinci so in ostanejo v italijanskih političnih strankah, tudi če bi bilo njih število še tako visoko, vedno manjšina, čije jezik ne bo nikoli enakopraven že zaradi tega ne, ker ga italijanski člani in vodstvo ne razumejo ali slabo obvladajo. Nobena italijansko-slovenska stranka nima interesa, da bi njeni drugorodni člani slovenskega jezika gojili svojo narodnost in narodno zavest v interesu skupne stranke, da se ne podpira slovenski narodni separatizem, ki je ravno v navzkrižju z načelom internacionalizma tako socialistične kot komunistične stranke.

Povsem drugačen položaj je v delavskih sindikatih. Tu je osredotočje enotno stremenje na socialno-gospodarsko polje: plače, delovni urnik, obramba pravic organiziranih delavcev. Sindikalnemu vodstvu, ako ne gre za izključno nacionalne sindikate, je delavec jezik, pokolenje, naravna zavest poststranska stvar, ker ni v nasprotju z načeli sindikata. Zato je delavcu sindikalna enotnost nevarna za njegovo narodno zavednost.

Levičarske politične stranke so totalitarne, v njih je stroga disciplina. Člani se morajo udeleževati političnega življenja, mitingov, shodov, izletov, predavanj. V takih mešanih italijansko-slovenskih strankah pride slovenski človek v družbo in okoli italijanskih delavcev, ki se čutijo že zato, ker so v večini in v lastni državi, nekaj več kot preprost pripadnik slovenske manjšine, ki se v italijanski ne zna niti točno izraziti, kaj šele odrezati. Tako nastane v okolju mešanih političnih strank za preprostega slovenskega delavca kompleks inferiornosti. In ravno ta kompleks inferiornosti naših ljudi v italijansko-slovenski komunistični ali socialistični stranki, kakor tudi v vsaki narodnomešani stranki ubija v Slovencev še ono malo narodno zavednost, ki jo je prinesel v tako stranko s seboj.

»Primorski dnevnik« je nevede padel sam v past, ki si jo je sam nastavil, in z enim samim stavkom je izpodbil vse svoje argumente za italijansko-slovensko enotnost. Napisal je v omenjenem članku: »NARODNA ZAVEST SE NE PRODAJA IN NE ZIVI V BREZZRACNEM PROSTORU, AMPAK — KAKOR VSAKO ŽIVO BITJE — NAJTESNEJE POVEZANO Z DOLOCENIM DRUŽBENIM OKOLJEM. CE JE V TEM OKOLJU ZADOSTI ZRAKA, BO TA ZAVEST USEVELJA IN SE KREPILA; CE GA PA POMANJKUJE, BO HIRALA IN ZAMRLA.«

S temi besedami so titovci potrdili stodoletno našo trditve. V mešanih italijansko-slovenskih strankah in socialističnih političnih strankah v zamejstvu, kjer je slovenski delavec ne samo v številni manjšini, ampak tudi drugacije bolj neodločen, in kjer je vse okolje usmerjeno v internacionalnost in zato proti slovenskemu narodnjstvu, je za slovensko narodno zavest ne samo malo, ampak prav nič zraka. In tako mešano okolje bo Slovence z narodno zavestjo zadušilo.

To bodi v premislek vsem onim slovenskim intelektualcem, bodi oni titovci ali kominformisti, ki pomagajo uvajati slovenskega človeka v italijansko-slovenske komunistične ali socialistične stranke; mlajšemu rodu Slovencev pa v svari pred grobom, ki ga narodu koplje zgrešena politika plačanih agitatorjev, ki niso in ne bodo nikoli voditelji naroda.

IZ SLOVENIJE

JUGOSLOV. - ITALIJANSKA TRGOVINSKA POGAJANJA

V sredo dopoldne je prispelo v Rim jugoslovansko zastopstvo, ki ima nalogo zaključiti pogajanja za sklenitev novega trgovinskega sporazuma in drugih gospodarskih dogovorov (posebno jadranskega ribolova) med obema državama. Jugoslovansko delegacijo vodi dr. Pavlič.

Predvidevajo, da bodo pogajanja zaključena še ta mesec, kajti predhodni stiki z italijansko delegacijo, ki je pretekli mesec obiskala Beograd, so že ugledali pot.

IZVOZ IZ SLOVENIJE

Lansko leto je znašal celoten izvoz iz Slovenije nekaj nad 11,5 milijarde dinarjev.

Znatno se je povečal v primeri s prejšnjimi leti izvoz polidelkov in končnih izdelkov, kar pomeni povečanje izvoza dela domačega prebivalstva. Se vedno je na prvem mestu izvoz lesa in lesnih izdelkov.

a prevladuje že izdelan les, medtem ko je prejšnja leta šel iz Slovenije v tujino samo ali skoro samo neobdelan les.

NOVE ZALOGE RUD

V Hrvaškem Zagorju, Medjmurju in Slavonjskih hribih so odkrili velika nahajališča premoga, katere cenijo na približno 100 milijonov ton lignita in rjavega premoga.

V Dalmaciji raziskujejo na naftni polje. Po dosedanjih podatkih morajo biti tam velika nahajališča, a v velikih globinah.

Na področju Slavonjskih hribov blizu mesta Požege so našli celo na redke kovine, kot zlato in volfram.

TEHNIČNA POMOČ JUGOSLAVIJI

Za tekoče leto predvideva program tehnične pomoči Združenih narodov Jugoslaviji povečanje domače industrije. V ta namen bo prišlo v Jugoslavijo 22 strokovnjakov, 49 jugoslovanskih študentov bo pa odšlo v inozemstvo na specializacijo.

V Zagrebu bodo s pomočjo Združenih narodov odprli zavod za povečanje storilnosti dela.

NAKAZILA ZA KMETIJSTVO

Podpredsednik Vukmanović je določil za leto 1955 41 milijard din za kmetijstvo. S tem nakazilom bi hoteli pospešiti industrializacijo in modernizacijo kmetijstva, da bi dosegli večje in pozitivnejše uspehe zlasti pri pridelku žita, katerega morajo vsa povojna leta uvažati iz tujine in ga plačevati z zlatimi devizami.

ELEKTRIFIKACIJA GORSKE VASI

Za božične praznike je zasvetila električna luč v mali gorski vasi na Tolminkem v Selah nad Podmelcem. Vas ima komaj 15 hiš in nekaj nad 50 prebivalcev in se nahaja 850 m nad morjem. Delo so v glavnem opravili domačini sami. Občina jim je dala 2.800.000 din za potreben električni material.

KABEL OD SPLITA DO BRACA

Od Splita do otoka Brača bodo speljali po morskem dnu 8-kilometrski kabel visoke napetosti, ki bo napajal industrijo otoka.

Sredstva so darovali v glavnem prebivalci Brača, ki živijo v Ameriki.

PRIDELEK ZITA

Po uradnih podatkih so letos v Jugoslaviji pridelali 1 milijon 250 tisoč ton žita manj kot lani. Ze lanski pridelek je bil znatno nižji od predvojnega povprečnega pridelka in so morali uvoziti lepo količino žita. Zato vse kaže, da se bo Jugoslavija borila s težkimi gospodarskimi problemi to zimo in prihodnjem pomlad. Da bi vsaj deloma preprečila tako katastrofalne slabe

letine v bodoče, so Titovi gospodarski strokovnjaki odredili večje vstopne iz državnega proračuna za kmetijstvo v prihodnjem letu.

POMOČ POPLAVLJENCEM

Ameriški žideci križ je pošlal v Jugoslavijo 10.000 ton pšenice in 750 ton masla za ponesrečence lanskih poplav.

Blago so izkrcali v reškem pristanišču zadnje dni decembra. Iz Reke so blago razposlali na okraje, ki so bili najbolj prizadeti po teh poplavih.

KMETIJSKA POVRŠINA JUGOSLAVIJE

Po uradnih podatkih znaša celotni sklad kmetijske površine 14 milijonov 326 tisoč ha.

Kljub raznim ugodnostim in pomembnim pritiskom, s katerim je socialistična oblast skušala prisiliti svobodne kmete v združaje, je danes še vedno okrog 88 odstotkov celotne površine v privatnih rokah, to je v rokah samostojnih, svobodnih kmetov. Le slabih 9 odstotkov je v rokah državne uprave in komaj 3 odstotki pripadajo raznim združajem.

V primerjavi s predvojnimi stanjem je sedaj za kake 4 odstotke manj orne zemlje. Povečale so se pa površine sadovnjakov in vinogradov povprečno za 27 odstotkov.

Pridelek koruze je vsa povojna leta nižji od predvojnega. Tudi pšenica mi doslej je dosegla predvojnega pridelka.

KATASTRSKA ODMERA DAVKOV

Pri katastrski odmeri davkov so zemljo razdelili v razne predele in razrede, na podlagi katerih so odmerjali davke.

V Kranjskem okraju so n. pr. razdelili zemljo v nižinske in višinske predele. V primeri s prejšnjim načinom obdavčevanja so sedaj nižinski kmetje na boljšem, dočim so v nekaterih višinskih predelih davke celo povečali, na razumljivo škodo in nevoljo prizadetih kmetov.

V celoti je v Kranjskem okraju za 87 milijonov din davka manj kot v prejšnjih letih, ki so obdavčevali na podlagi donosa.

OBRATOVANJE ZADRUŽNIH MLINOV

V mlinu na Fužinah pri Ljubljani, ki spada v tako zvani združni ali socialistični sektor, t. j. ki ni zasebna, ampak skupna last, je že prišlo v navado, da mlinarji in skoraj vsi tam zaposleni delavci krajejo moko.

Glavnege mlinarja sedaj dolže, da je ponoči odnesel iz mlina več kot 10 stotov bele moke. Če temu dodamo še količino, ki so jo odgnali ostali mlinarji in delavci, potem bomo lahko razumeli, zakaj socialistični ali državni sektor ne more uspešno konkurirati privatnikom.

GOSPODARSTVO

O KROMPIRJU USPEHI BAVARSKIH VRST

Ce je minulo leto bilo slabo za vse vrste pridelkov, je bilo še posebno slabo za krompir. Vzroki temu so: prepozno sajenje, pripravljane zemlje v najslabših vremenskih razmerah, zanemarjanje nege, pomanjkanje ali zanemarjanje obrambe pred kolaradskim hroščem in peronosporo ter slaba izbira semen.

Proti temu neuspehu moramo spomniti na izreden uspeh, ki so ga dale tri nove vrste bavarskega krompirja v primeru z berlinsko vrsto Tonda, in sicer pri poizkusu na vrtu, zraven goriškega Kmetijskega nadzorništv.

Pogoji so bili sledeči: zemljišče naplavljenno, pomešano z gručastim, mehavičnim oranje 35-40 cm globoko, nekaj hlevskega gnoja in več umetnega, in sicer 8 kvintalov superfosfata, 2 kvintala amonijevega fosfata, 2 kvintala soli in poldrug kvintal nitrata na hektar površine.

Na odsekih po 405 kv. m so bile posejane, v količini 18 kvintalov na hektar, sledeče štiri vrste krompirja: Jakobi, Forella, Agnes in Tonda iz Berlina

Opravila so se pri tem vsa navadna dela nege krompirjevega nasada z obrambo pred kolaradskim hroščem in pred peronosporo.

V nasprotju s tem, kar se je dogodilo z drugimi vrstami nasadov, so se ti nasadi obdržali zeleni do poznega časa, tako da je dozorevanje bilo redno in pravilno. Vrsta Agnes se je izkazala nekoliko za mudno, in sicer za kake tri tedne za drugimi, zato je smatrati, da je bolj pripravna za suho zemljo.

Pridelek na vsak hektar površine je bil sledeč: Jakobi - 493,33

kvintalov, Forella - 468,14 kvint., Agnes - 459,50 kvint. in Tonda iz Berlina - 318,02 kvintalov.

Vsi, ki so pobiranju pridelkov prisostvovali, so bili prijetno presenečeni in navdušeni zaradi tolikšne obilnosti.

Sijajni uspehi minulega leta so potrdili že prejšnje dobre uspehe, ki so jih dale vrste Jakobi, Agnes in Tonda na vsak hektar, to je 400,75 kvintalov odtosno 360,12 in 314,37 kvintalov.

Uspehi dveletnega poizkusa dokazujejo visoko stopnjo produktivnosti in najboljšo upornost pred peronosporo teh novih vrst, med katerimi se najbolj odlikuje vrsta Jakobi. Zato menimo, da jih lahko priporočamo vsem našim kmetovalcem.

Kmetovalci, ki bi si te vrste krompirja radi nabavili, naj se obrnejo na Agrarni konzorcij.

Gornje poročilo je izdalo goriško Kmetijsko nadzorništv. Prevedli smo ga skoro dobesedno.

Toplo priporočamo, da se gornjih nasvetov naši kmetovalci poslužijo, kar bo le v njihovo korist in v korist splošnosti.

Pozor kmetje!

Dne 12. februarja t. l. potee rok za dosego olajšav na takse pri nakupu male kmetije odtosno zemljišča za vzpostavitev iste, kot predvideno v čl. 8. zakona št. 604 od 6. avg. 1954. Kdor je tako kmetijo ali tako zemljišče nakupil, predno je ta zakon stopil v veljavo, ima pravico prositi povračilo odvisnih davčnih takse. V ta namen pa mora vložiti prošnjo na Finančno intendanco z vsemi potrebnimi listinami, overovljenimi po notarju.

Kaj je socializem in kako se gradi?

3. Izključitev iz Informbiroja (1948-1952)

(Glej tudi »Demokr.« št. 1 in 2!)

V splošnem prevladuje mnenje, da je izključitev Jugoslavije iz Informbiroja naglana komunistične oblasti, da spremeni svojo gospodarsko politiko. V resnici pa ta mnenja niso točna. Prve in neposredne posledice zapora (na skupnem izvozu je bil Vzhod udeležen 1. 1949 za 14,33 od sto, leta 1950 pa nič) (27) so bile trmasto nadaljevanje petletke, čeprav so bile trgovske zveze z Zahodom v tem času še popolnoma nerazvite.

Sele ko so v začetku l. 1950 komunistični oblastniki spoznali, da ni več mogoča vrnitev v Vzhodni blok in kje je Titova Jugoslavija prešla prve kredite od Zahoda, je pričel režim uvajati svojo »teorijo« nove poti v socializem, ki je znana pod geslom »izumiranja države«.

Drugi zakon o nacionalizaciji so izdali 28. aprila 1948, to je neposredno po prejemu prvega pisma Boljševiške partije. S tem zakonom so vključili v nacionalizacijo tudi najmanjša podjetja in obrti po mestih. Po čl. 3 tega zakona nacionalizacija ni zajela: 1) tistih kmetijskih nepremičnin, ki jih kmet sam obdeluje; 2) stanovanjskih hiš; 3) nepremičnin tujih zastopstev v Jugoslaviji. Ta zakon ne predvideva — z razliko od prejšnjega — nobene odškodnine razlaščenec. Zakon ne zadeva obrtniških obratov, vendar je režim ukrenil vse za vključitev čim večjega števila obrtnikov v obrtniške zadruge, in ta pritisk je z nezmanjšano silo trajal vse do l. 1950.

Kolektivizacija

Kolektivizacija je pričela že l. 1948, ko so organizirali 1318 kmetijskih združenj s 60.158 družinami na 323.984 ha orne zemlje. L. 1945 je obstajalo komaj 31 zadrug, l. 1947 - 779 s približno 210.986 ha zemlje. Sele l. 1949 so pričeli s kolektivizacijo na veliko, zlasti od izdaje zakona o poljedelskih združenjih 6. junija 1949 dalje. (Služb. list 1949, št. 49.) To leto bo v zgodovini zapisano kot leto srčite borbe komunistične vladavine proti jugoslovanskemu kmetijstvu. Samo l. 1949 so zvišali število kmetijskih združenj na 6625 s 340.739 družinami in nad 1.839.978 ha orne zemlje. L. 1951 je število združenj doseglo višek 6994 zadrug s 429.784 družinami in 2.595.000 ha zemlje. (29) Ob koncu tega leta so nagnali milijon 500.000 kmetov v prisilne zadruge, ki so skupno z državnimi združenji držale v svojih rokah 36,1 od sto skupne orne površine Jugoslavije (državni sektor 17,5 od sto, zadrugi 18,6 od sto). (30)

Ta nasilna kolektivizacija je povzročila nenadomestljivo škodo jugoslovanskemu poljedelski proizvodnji, od katere si režim še do danes ni opomogel. Primer kolektivizacije najbolje dokazuje v kakšnem zadržanem krogu so se vrtili komunistični oblastniki. Da bi do konca izvedli častihlepnosti industrializacije, so bili primorani, da preselijo del delovne sile s podeželja v mesta. Poleg strasti za posnemanje boljševiških »iznajdljivosti«, je tudi častihlepnost po industrializaciji naganjala jugoslovanske komunistične gospodarske čarovnike v kolektivizacijo. Industrializacija in kolektivizacija naj bi obenem okrepili in pomnožili proletarske vrste za obrambo režima. Popolni nespehi s kolektivizacijo, katastrofalno padanje poljedelske proizvodnje ki je še prav posebno občutno

prihaljala do izraza ob sušah, vse to je primoralo Kidriča in njegovo družino, da so morali namesto potrebnih strojev uvažati iz tujine poljedelske pridelke, kar ni samo zadrževalo industrializacije, pač pa njen razvoj povsem omrtvilo.

Delavska »samoupravljanja«

Prav ob tem novem razvoju gospodarske čarovnije prihaja na hitro improvizirana »teorija« o odumiranju države, ki se neposredno izraža v »decentralizaciji državne uprave in gospodarstva« in v »delavskem samoupravljanju«. Sam Tito označuje to novo obdobje tako: »V čem se pri nas pojavlja pričetek odmiranja države? Navedel bom samo dva primera. Prvič decentralizacija državne uprave, predvsem gospodarstva. Drugič izročanje tovarn in sploh gospodarskih podjetij v upravo delavskih kolektivov.« (31)

»Decentralizacija državne uprave je pričela z uveljavljanjem uredb z dne 7. febr., 11. aprila in 12. jun. 1950, ko so ukinili številna zvezna ministrstva in so namesto teh postavili svete. Nekaj ted ministrstev so podredili republikim vladam. Dne 24. maja 1950 so ustanovili »Ekonomske svete« kot najvišji zvezni gospodarski organ.

»Delavska upravljanja« podjetij je pričelo 27. jun. 1950. Ob tej priložnosti je Tito drugič ugotovil razliko med svojim in sovjetskim sistemom: »Danes ne uporabljamo več šablona, pač pa uvajamo marksistični nauk in hodimo svojo lastno pot, upoštevajoč pri tem posebne pogoje, ki vladajo v naši državi.« (32)

V bistvu je pomenila decentralizacija državne uprave prvi korak k likvidaciji petletke, ker so komunistični oblastniki končno spoznali, da je petletka pod danimi okoliščinami obsojena na smrt. Izročanje tovarn delavcem pa je zadrževalo dvojne neposredne ciljeve: Prvič, da na eni strani zagotovi državnim organom odločilno besedo pri upravljanju podjetij, in drugič, da na drugi strani prevladi zaradi brezupnega gospodarskega stanja (zmanjšanje proizvodnje, nižanje mezd, odpust delavstva) odgovornosti na delavske kolektive. Država nadzira podjetja po ravnateljih, ki jih dejansko sama postavlja bodisi neposredno ali pa preko upravnih odborov višjih gospodarskih združenj. Poleg tega je »gromno število ravnateljev članov KP (od 763 ravnateljev jih je 702 partijcev). Za te pa ne veljajo samo navodila države, pač pa v prvi vrsti partijske direktive. Delavski kolektivi so po uvedbi novega sistema (1. IV. 1952) prevzeli s se obveznosti za množične odpuste delavstva, predvsem ženske delovne sile in invalidov. Po ugotovitvah nepristranskih opazovalcev je na leto 1952-53 ostalo brez dela v Jugoslaviji polnih 17 od sto delavstva ali okrog 120 tisoč oseb. (34)

Končno ne smemo pozabiti na demagoški značaj vseh teh ukrepov. To velja predvsem za »delavska upravljanja« podjetij. To je ugotovil celo sam Tito: »Kaj pa sedaj? Ali naj čakamo, da postanejo vsi delavci kar čez noč enako pametni in sposobni, da lahko upravljajo podjetja? Razumljivo je, da ne morejo postati, ker bi v tem

primeru morali čakati y nedogled.« (35)

Teorija o odumiranju države je potehnikom služila režimu z goljuzato, da z njo prikrije določene spremembe v gospodarski strukturi režima in je z njo režim postavil temelje nove gospodarske politike. M. S. (Dalje prihodnjič)

- P R I P O M B E :**
- (27) G. J. Conrad, stran 155-157;
 - (28) »Les réformes agraires en Yougoslavie«, La Documentation française, št. 1878, 24. V. 1954, str. 10; (29) isto;
 - (30) »Jugoslaviens«, stran 231;
 - (31) Iz govora v Narodni skupščini 26. VI. 1950 »Borba«, 27. VI. 1950; (32) isto;
 - (33) Zivko Topalović: »Les usines aux ouvriers«, Paris, 1952 - »Borba«, 13. II. 1952;
 - (34) CEO, Economic Survey of Europe in 1953, Genève, 1954, str. 120;
 - (35) Titov govor 26. VI. 1950.

Množična psihoza zapeljevanja

»Profesor Cranebrook je stopil v učilnico med svoje dijake s steklenico v desnici. »Previdno jo je položil na katedro. Oči vseh dijakov so se uprle v prozorno tekočino. Profesor je še enkrat pregledal zamašek, če tudi tesno tiči v grlo. Nato pa je spregovoril: »V steklenici imam proizvod, ki razvija ob prostem stiku z zrakom naravnost nevzdržen smrad. En sam miligram zadostuje, da za nekaj ur popolnoma omrtvijo naše organe vonja. Zato je tudi previdnost tako potrebna.

Dve minuti kasneje je raztreseni profesor z nerodno kretljivo roko poslal steklenico na tla, kjer se je razletela na tisoč drobcev. Zoprna tekočina se je hitro razlila vse do prvih klopi. Prvi dijaki so bili žna vratih, drugi na oknih. Dijaki nje so kričali in se prerivali proti izhodu. Vsi so si krepko držali nosnice in kričali, da jih bo smrad zadušil.

Profesor Cranebrook se je samo smehljaj. Samo on je vedel, da je steklenica vsebovala navadno vodo. Poizkus pa se je posrečil. Njegov poizkus za uporabno psihologijo ni zaman slovel po vsej Angliji. Od množične sugestije do razkroja zavesti je obvladal vso lestvico od supra in infraracionalnih družljajev človeške duše do najmanjših podrobnosti.

Kar je eksperimentalni prof. Cranebrook v Cambridge-u, to so storili številni profesorji psihologije tudi drugod. Vsi vemo, da spada k vsaki diktaturi tudi tisto za naše stoletje naravnost sramotno zapeljevanje ljudskih množic z goljufnimi vpljivostnimi pripomočki. Kljub toliko občudovani človeški moškostki vsebini, kljub sijajnemu miselnemu instrumentu, ki mu pravimo razum ali pamet, je človek naravnost suženjski podvržen tujim vplivom. Vsi vemo, da nam domišljija marsikatero zagode in vemo tudi, da nima nobenega smisla preprečevati sočloveka z navadnimi besedami, če si je nekaj vtapel v glavo, če boluje na fiksnih idejah. Prav te fiksne ideje so komunistični plečanci ponekod uspešno zaplodili v dušo in možgane drugače kar razsodnih ljudi.

Hujše je, če se fiksne ideje ne omejujejo zgolj na redke posameznike, pač pa zajamejo kar ves narod. V takih primerih ne pomaga govoriti o množični hysteriji ali se tolažiti, da so vse to pravilnice za otroke, kajti tudi najrazumnejši človek lahko postane žrtev goljufne predstave in tudi najneumnejša izmišljotina se lahko pretvori v oblastniško stvarnost (praznovanje divjakov, arijska zagrizenost nacistov, nezmotljivost Mussolinija in predvsem na duceate komunističnih trajnih in začasnih potegavščin i. t. d.).

Danes, v stoletju raketnih letal, atomskega razkrajanja in ephel-nega razvoja na vseh področjih človeškega ustvarjanja se človeštvo izpostavlja nevarnosti, da ga specializirani agenti in ideološki kramarji zapeljujejo v svet goljufnih predstav, ki jih je še večeraj smatralo za smešne in otroške. Samohvale in bahavosti dirajo s tako hitrostjo, da jim človek z zdravim razumom le s težavo sledi. Množični podkupljeni tisk skrbi za to, da se v človeku meje med mogočim in nemogočim zabišejo. Na kratko, kdor hoče biti sam s seboj iskren in odkritostren, mora priznati, da pravzaprav ne ve, kaj naj

veruje in česa ne sme verjeti več. Po zakonih množične sugestije je Italija postala žrtev fašističnih zapeljivosti. Nemčija žrtev nacistične oblasti, Jugoslavija komunistične množične prevare. Ta sugestija je prepračila celo visoko razumnega Italijana, da je Mussolini genij; prepračila je nemškega univerzitetnega profesorja, da ima Hitler vedno prav in verjetno je spreprčila po kakega tržaškega Slovencu, da se v Titovi Jugoslaviji čedi med in mleko. Prepračila ga je tudi, da so jugoslovanski rodoljubi edino titovci, kljub temu, da je prav tako prepračan, da bodo ti rodoljubi Jugoslaviji prvi obrnili hrbet, če Tito zleti.

To so na eni strani vplivi množične psihoze, s katero okužijo epideimični raznašalci posameznika, družino, občino in ves narod, na drugi strani pa fiksne ideje, ki učinke množične psihoze utrjujejo. Najboljše in najzaneslivejše razkuževalno sredstvo je lastna razsodnost. Ta nas je ohranila pri življenju v preteklosti in ta nas bo šivala pred bodočimi zapeljevanji in potegavščinami. Zato pa bodimo budno na preži! Vse, kar je tuje, ga je sumljivo, in tisti, ki vas zapeljujejo s tujimi zamislimi, prodajajo po navadi ničvredno blago in samo zaradi svojih osebnih dobičkov. Res je, da se je že marsikdo pošteno opeharil pri ničvrednih nakupih, pa kljub temu ponovno naseda takim kupčijam, res pa je tudi, da samo osel gre dvakrat na led.

Varčevanje s časom

Neurjorski dnevnik je pri številnih visokih osebnostih povprašal, kako varčujejo s časom. Vsi ti ljudje so soglasno izjavili, da bi moral dan trajati več kot 24 ur. Kako pa s časom varčujejo, o tem so bila mnenja kaj različna. Stari neurjorski banir in dolgoletni svetovalec mnogih ameriških državnikov, Bernard M. Baruch, je odgovoril: »Z eno samo stvarjo se ukvarjam tako dolgo, dokler je v celoti ne rešim. Pri tem se ne pustim motiti od drugih stvari.« Popolnoma drugače pa je odgovorila zivahna in še vedno zelo aktivna Mrs. Eleanor Roosevelt: »Najučinkoviteje prihranim na času, če se istočasno ukvarjam s tremi ali štirim stvarmi.«

Prvi del naše zgodbe, ki se je dogodila danskemu letalskemu voditelju Svenu Holmu, je znana potegavščina, ki jo menda uporabljajo letalski učitelji po vsem svetu. Drugi del zgodbe pa je nov in Sven jo večkrat pripoveduje:

»Pogostokrat se poslužujem pri urjenju pilotov, ki ne kažejo potrebnega poguma, posebnih utrjevalnih postopkov. Med letom potegnem nenadoma krmilno palico iz ležajev in jo zaženem čez krov letala. Učenec pri tem obsedi na sedežu z odprtimi usti in lasje se mu od strahu kar zježijo. Nato zagrabl za svojo padalo in se pripravljaja, da se tudi sam pože za krmilno palico. V tem trenutku sežem pod sedež, zagrabim za drugo krmilno palico, jo vtaknem v ležaje in se delam, kakor da se ni ničesar pripetilo.

No, to je stara in morda že malo obrabljena potegavščina. Letalski pripravniki rabijo nekaj časa, da prebavijo tistih nekaj sekund peklenskega strahu. Pred kratkim pa je kandidat, ki se je že drugi te-

den šolal pri meni, našel drugačen konec za staro zgodbo. Lepo sva zletela čez letališče z dovršeno osmico. Pa me je zopet prišla stara žilica, iztrgal sem krmilno palico iz ležajev in jo v krasnem loku pognal v neznano zračno globino. Nato sem se počasi pripognil — v tem trenutku pa je moj učenec bliskovito segel pod moj sedež, zagrabl za nadomestno krmilno palico in jo zagnal z grohotom čez krov.

»Osel zabit!« sem zagrmel in sedaj so bili pač moji lasje tisti, ki so se zježili od resničnega strahu. »Sedaj morava takoj odskočiti! Prvi skočim jaz!«

Previdno sem se izvlekel čez krovno steno, skočil in se pričel polagoma spuščati. Ker sva bila na višini okrog 3 tisoč metrov in je bil precej močan veter, seveda nisem pristal na letališču v Foelkenu, pač pa sredi ribnika pri Leuningu, šest kilometrov daleč od letališča. Službujoči orožnik me je srečno izvlekel iz vode, me posadil na svoje motorno kolo in me odpeljal nazaj v Foelken. Ta vožnja, gspoda, je bila najhujša v vsem mojem življenju. Vedeti morate namreč, da sem med pristajanjem s padalom dobro opazil, da je letalo brez krmila nadaljevalo polet. Mladi pripravnik očitno ni imel dovolj poguma, da bi s svojim padalom skočil za menoj, in kaj se je oziroma kaj bi se moralo zgoditi v naslednji minuti, si lahko misli vsakdo, četudi ni pilot.

Ko sva z orožnikom prispela na letališču v Foelken, je na zelenici stalo nepoškodovano letalo. Zraven njega je sedel mladi pilotski pripravnik in kadil cigareto. Ze oči daleč mi je zaklical: »Ne jezite se, gospod učitelj! Da stara potegavščina, o kateri mi je pripovedoval že moj oče, enkrat preneha, sem si skrivaj prinesel v letalo še tretjo krmilno palico!«

Zob za zob

Pismo, ki je razburilo vso Ameriko, je izšlo v dnevniku »Denver Post« s podpisom Phyllis: »Sem visoka nekaj nad 5 čevljev in tehtam 125 funtov; moj mož je za čevljev višji in tehta 240 funtov. V prvih petih letih najinega petnajstletnega zakona me je mož najmanj enkrat na mesec pošteno natreškal brez vsakega povoda. Moža imam rada in tudi pretepanja sem se privadila. Ko pa so njegove bunke postajale krepkejšje in pogostje ter so ogražale življenje mojih dveh deklet, sem bila primorana, da proti tej njegovi razvadi nekaj ukrenem.

Ko me je ob prvi priložnosti mož zopet nabil, se nisem niti poskušala braniti, pač pa sem mu rekla O. K., te bom že poplačala. Tri noči kasneje je trdno zaspal. Vstala sem, pograbila njegov dežnik in ga pošteno kresnila po glavi. Seveda me je takoj zopet nabil, pa sem mu odgovorila: »Sedaj ti še vedno nekaj dolgujem.« Vse je bilo mirno in tiho kar ves teden. V soboto zvečer pa sem ga krepko lopnila po glavi s krožnikom v trenutku, ko je obiral piščanca.

Zadržanje moža se je po vsem tem spremenilo, je napisala Phyllis. Boji se vleči v posteljo in obrab s pokrivač z rokama, če mu pridem v bližino. »Včasih sem čakala na povračilo polna dva meseca in hotel je ponoreti, ker ni vedel, kdaj ga bom blagoslovila in s čim. Končno me je zaprosil za primirje. Od tega časa dalje se me ni več dotaknil.«

»Tudi to je ena izmed ameriških iznajdb in niti najslabša,« mi je pred dnevi zagotovila gospa Olga.

POD ČRTO

ČRNA OVCA

Skoro v vsaki družini imajo pač kako črno ovco, ki se barvno razlikuje od ostalih belih jančkov. V vrsto črnih ovc, ki so seveda na precej slabem glasu, je spadal tudi stric Pankracij. Njegovega priimka ne želim razkriti javnosti, da ne pridem pod zobe stricčevemu sorodstvu.

Ta stric Pankracij, ki so ga po domače imenovali tudi Krači, se je v obeh ugledne družine oernil kot sam peklensček, ko mu je bilo komaj štirinajst let in jo je pobiral od doma. Učiteljica ga je namreč ostela za učivca, čeravno je deset let ni imel na glavi niti ene same gnide. Vsekakor pa bi Krači zaslužil vsak drugi vzdevek in bi ga molče tudi pogostili. Ušivec pa mu je iz žepa potegnil pištolo, so naperil na učiteljico in sprožil. »Sedaj pa jo je prevrnil,« so šepetali njegovi sošolci. V resnici pa učiteljica ni postala žrtev atentata, pač pa omedlevice, kajti pištolo je stričev oče uporabljal za preganjanje psov, ki so bili v tistih dobrih naših smrtni sovražniki kolesarjev.

Nadučitelj Skalar pa razlike med pravno in ustuhovalno pištolo ni

priznaval. Zato je poklical v šolo Pankracijevega očeta in ga poučil, da ima njegov sin zločinska nagnjenja. Iz takega semena — tako je dejal — rastejo čestni roparji, hudodelci in sploh barabe. Nadučitelj je bil resen in odločen vzgojitelj. Tudi Pankracijev oče 'e bil resen in odločen hišni poglavar, zato je dejal: »Moj sin je malovreden faloit, bom že presortal to seme, si imamo pri hiši še kako gojačola.«

Se tisto noč pa jo je Pankracij potegnil iz hiše. Od presortavanja semena si ni obljubljal nič dobrega. V tržaški lukl se je vtihotapil na prekomornik in postal mornariški vajenc. Tudi tu je prejel klofute, vendar so mu na visokem morju bolj tekline kot doma. Štiri-deset let se je potepal po oceanih. Ladjski življenje mu je izredno ugajalo. Na nepravilne latinske glagole je kaj hitro pozabil, zato pa se je hitro naučil ribanja podov, preklinjanja v vseh svetovnih jezikih, pljuvanja po mornarsko in ke sneje celo navigiranja.

Od časa do časa je poslal domov po kako razglednico, ki je bila po obliki in vsebini le preveč posvetna za bele jančke ugledne družine in je zato vsaka končala v štedilniku. Včasih se je celo osebno zglja-

sil pri kakem članu številne družine. Starejše tete so ga pozdravljale z obraz, kakor da bi modrasa požrle in so z vso skrbnostjo pazile, da se stric niti za minuto ni zdrževal z nečakinjami na samem. Bil je eleganten in je sproščen, pripovedoval o svojih čudovitih zanimivih doživljajih. Dišal je po daljnem, širokem svetu, po pustolovčinah. Med svojim pripovedovanjem je vso družino premaknil z vsakdanjih tirov solidnega življenja. Tete so se zgražale, nečakinjje pa so se muzale in ga občudovale. Z izrazi ni varčeval in tudi resničnojuben ni bil ravno preveč. Jedel in pil je obilno. Svojo preteklost je slikal v živih barvah in včasih celo z le preveč kričavimi odtenki za neprežrta črna srca.

Edina stvar, ki mu jo je sorodstvo štelo v dobro, so bile njegove spretna naložbe obilnih prihrankov in njegova upornost za zakonski stan. Tako je bil stric Pankracij poleg vseh pregrešnosti vendar primerna in upov polna nada za bogato dediščino. Res pravi pravcati stric iz Amerike.

Tik pred drugo svetovno vojno so govorili, da se je stric Pankracij ki je postal na zunan je številnim sorodstvom že kar ugledna osebnost, končno umiril. Pripove-

dovali so, da se je naselil nekje blizu Clevelanda, med svojimi slovenskimi rojaki; da je svojo dušo priporočil Bogu in da bo svoje izdatno premoženje prepustil belim jančkom v slovenski domovini. P-tem pa je prišla vojna, ki je pretrgala vse vezi med starim in novim svetom. »Bil je čudak posebne vrste,« so govorili sorodniki in skromizgali pridno z rameni. V duši pa so ga neizbrisno zapisali za izkoreninjenca, za črno ovco. Toliko časa, dokler ni bilo mogoče tajiti, da so z njim v krvnem sorodstvu in vse dokler je med njimi še vladalo krščansko usmiljenje so bili pripravljeni tudi na prepleskanje črne ovce pod pogojem, da dediščina ne bo premajhna. Vsaka pokorščina in vsako posvečenje zahteva precej denarja, dolarski zenci pa so med vojno močno porasli na svojem ugledu. Prav zaradi vseh teh okoliščin so se izogibali težjega obrekovanja in s krščansko potrpežljivostjo krotili izbruhe zasluženegega spotikanja.

Po končani vojni pa se je izkazalo, da je stric Pankracij z raznimi penicilini in streptomocini in drugimi mazili na duševen način popolnoma ozdravel. Poslal je nekaj ducatov paketov Care in številne fotografije. Te so prikazovale

le strica vsega mladostnega in razigranega na jezerskih obalah v družbi semih lepih in mladih deklet. Pisaril je, da ima orjaško srce, avto s številnimi konjskimi silami in papigo, ki od jutra do večera prepeva: »Piš' me v uho!« Sorodniki so mu redno odgovarjali. Papige sicer nimajo, niti avtomobila, celo moke in masti, sladkorja in popra jim primanjkuje, zato pa navdušeno korakajo v socializem. Naj le pride pogledat, so pisarili. Vsi koprnijo po njegovem obisku.

Pa ni prišel, čeprav so se nekateri družinski člani pohvalili, kako visoko so zlezli pod sam vrh pod novim cesarjem. Strije nekdanji dobri in vestni obrtniki iz družine: čevljar, mizar, krojač in kovač so postali ravnatelji velikih podjetij; peti, ki se je prevrnil že v drugi gimnaziji, je celo polkovnik. Najbolj požodna, nečakinja je predsednica AFBZ, paglavec sestrične Zmire, ki ga je prinesla okupacija, pa je pionir. Amerika, so pisarili, je prava figa proti temu, kar ustvarjamo pri nas.

Tudi ni prišel, ko ga je domov povabil krajevni odbor in mu je sam poslanik poslal najbolj ganljivo pismo, kar jih je prejel v svojem burnem življenju. »Stari mo-

ski mački,« tako je odgovarjal, »že od daleč vohajo vihar, in rdeči cunjiki bik ne zaupa.« S politiko in ljubeznijo se stric Pankracij nikoli ni ukvarjal. Sedaj na stara leta pa se ga je lotila prva in druga nadloga. Politika se mu je predstavila kot »zahodni blok«, ljubezen pa kot »Sonjah«.

Sorodniki v stari domovini so --boje sprejeli s strahovitim razočaranjem. Nenadoma so obstali pred odprtim grobom polomljene dediščine in se požurili, da izrujejo vse rodbinske korenine s kapitalističnim imperializmom. Politiko bi mu že iztepli iz glave, s Sonjo in dolarji pa je bila stvar nerešljiva. Tak star osel! Pri 65 letih pa ga še ni srečala pamet, in to v teh tako naprednih časih, ko je v domovini pamet srečala že vsakega tepca! StricPankracij vsega tega viharja v domači hiši seveda ni slišal. Po dolgem tavanju po svetu si je ustvaril prijeten dom sinčkom in hčerko. Domovina je pljunila nanj, tako kakor je pljunila domača hiša nanj, ko mu je bilo štirinajst let. Črna ovca! »Sramota! Mu bomo že pokazali izdajalca, ko bomo prižgali rdečo baklo tudi v novem svetu!« so dejali vsi strije ravnatelj, in pljunili. Zlatko Srebrnič

VESTI s TRŽAŠKEGA

Ni svobodne luke brez sodelovanja!

Novi časopis, ki izhaja v Trstu, zadnje čase poudarja, da za Trst ni rešitve, ne napredka, če ne bo živel svojega samostojnega gospodarskega življenja. Tega samostojnega gospodarskega življenja si pa ta časopis brez proglavitve svobodne tržaške luke ne more zamisliti.

Za to imamo precedent v primeru Reke. Kakor slišimo, tamkaj niso proglasili le svobodne luke, temveč so avstrijski vladi odstopili del reške luke, ki naj služi izključno avstrijskim gospodarskim potrebam.

Znajo je, da vodita najkrajši poti iz Trsta na Dunaj in iz Reke na Dunaj skozi Ljubljano in da je pot iz Trsta na Dunaj čez Videm in Beljak znatno daljša.

Ce pa naj potniki in blago iz Trsta potujejo preko Ljubljane na Dunaj, je nedvomno odvisno od dobre volje jugoslovanskih organov, s kakšnimi izdatki bo vezana ta pot. Kajti Jugoslavija bo pač rajše varovala koristi svoje luke kot pa Trsta, ki ga je, če ne s pravne, pa iz stvarnega stališča smatrati za italijansko luko. Razen tega je Jugoslavija Avstriji nudila koncesije, kakršnih Italija do danes še ni prožila, čeprav je nujno, da take koncesije napravi, ker sicer grozi nevarnost, da si Hamburg še spopolni prednosti, ki jih že ima nad Trstom, kajti rečne poti ne vodijo navzdol, pač pa po Donavi navzgor. Kolikor koli se bodo države izza železne zavese trudile, da bi ugodile prometnim potrebam, je vendarle vsa podoba, da bodo pridobitniki bolj cenili varnost vodne poti, ki vodi po Donavi, Menu in Renu, kot pa sicer udobnejšo pot po Donavi do Sullne. Za trgovsko usmeritev niso izključno merodajni razlogi tehnične prirode, ampak prihajajo bolj do izraza psihološki motivi. Prav glede bodočnosti pa se ti psihološki razlogi lahko miselno in površno zanemarjajo.

Se vedno je v italijanskem tabornu nekaj ljudi, ki na bodoči razvoj tržaške gospodarske politike gledajo skozi prizmo svoje nacionalne občutljivosti. Njim ne zadošča, da je Trst umetno zaprt za vsako doseljevanje iz zaledja in da je enako umetno odprt doseljevanju z juga. Stojimo pred alternativno: ali je Trst smatrati za Italijo, in tedaj je področje B smatrati za Jugoslavijo. Ali pa Trst ni sestavni del Italije, in tedaj je ta provizorij tudi v nacionalnem pogledu smatrati za začasno stanje, v katerem se zasedbena oblast mora varovati vsakega koraka in ukrepa, ki ne računa le s koristimi narodne večine, ampak tudi s tistimi narodne manjšine.

Pravice narodne manjšine nam morajo biti zagotovljene tudi brez Memorandumov, na podlagi italijanske ustave in na podlagi najnovejših formulacij človečanskih pravic. To pa pomeni, da je v vseh tržaških vprašanjih tako kulturnega kakor gospodarskega značaja treba zaslislati tudi naše ljudi.

Toda kaj se dogaja? Očitno prevladuje težnja, da bi nas postala

vilji pred izvršena dejstva najresnejše narave. V vseh vprašanih gospodarskega značaja postopajo tako, kot da bi nas ne bilo. To pomeni le v kričečem nasprotju z navadami, ki so v Trstu veljale skozi vse čase do prve svetovne vojne, ko so bili naši gospodarski krogi zastopani v tržaški trgovski zbornici in ko niso napravili nobenega važnejšega sklepa, ne da bi zaslislali ene in druge. Dogajalo se je celo, da so se italijanski krogi sami varovali izrabiti odsotnost zastopnikov našega gospodarstva. Traj je namreč napredoval na podlagi sporazumnega delovanja.

Danes sicer čujemo z italijanske strani, da so končno opustili metode, ki so Italiji v času od l. 1918 do l. 1945 toliko škodovale. To je povaljno. Iz teh izrazov bi človek sklepal, da bi imela nastopiti ponovno doba skupnega sporazumnega ter lojalnega sodelovanja, ki je nekoč Trstu zagotovila tako pomemben razvoj. Na naše veličko začetje pa od vsega tega ni sledu. Medtem pa se mednarodni gospodarski položaj Trsta slabša iz dneva v dan, davčni vijak pa stiska vedno bolj in naj nam nihče ne zameri, če rečemo, da se naši pridobitniki ne morejo pohvaliti, da bi jim bile oblasti posebno naklonjene.

Spričo takih okoliščin smatramo

za svojo narodno in državljansko dolžnost opozoriti merodajne kroge, ki poskušajo reševati življenjsko važna gospodarska vprašanja z zavestnim izločevanjem slovenskega dela tržaškega prebivalstva, da je tako postopanje ne samo krivično in nedemokratično, pač pa je neposredno usmerjeno proti gospodarskim koristim Tržaškega ozemlja. Tako vprašanja se morajo imperativno reševati s sporazumnim sodelovanjem močnejših s šibkejšimi. Vso pravico imamo, da se upoštevajo tudi naše koristi, četudi bi nas nekateri radi tudi na gospodarskem poprišču še vedno radi uvrščali v vrsto državljanov druge vrste.

Iz Repentabra

Na zaključni seji repentaborskega občinskega sveta so podali obratun o občinskem traktoru in o jursarskem fondu, ki izkazuje sicer lepa prebitka, vendar je pa traktor potreben popravila, dočim je pri upravi jursarskega fonda v bodoče potrebna vsa štednja, ker bodo odpadli dohodki iz zakupnine, dočim bodo stroški, kakor davek in pobiranje borovnega prelica, ostali.

Za podaljšanje vodovoda je iz gospodarskega načrta št. 15 na razpolago znesek 2.500.000 lir. Gre za to, da se cevovod podaljša tako,

da bi čim več gospodarjev moglo napeljati vodo v svoje hiše. Občinski svet je sprejel predlog, da občina postavi nove dvojezične napise krajevnih imen po vseh vaseh in je v ta namen odobril znesek približno 60 tisoč lir.

Enako je sprejel tudi predlog za nacavo stroja za čiščenje žita, ki bo stal tudi kakih 60.000 lir. Oba zneska bosta krita iz jursarskega fonda.

Slednji je občinski svet sprejel tudi prenos nekaterih postavk za izenačenje občinskega proračuna za leto 1954, nakar je župan odgovarjal se na razne interpelacije ter med drugim povedal, da je bil o svojem predlogu, pod katerim bo davčni izterjevalec pobiral davke na županstvu, ker se s tem predlogom strinja tudi Tržaška hranilnica in posojilnica ter bodo davkoplačevalci sproti obveščeni, kdaj bo izterjevalec posloval na županstvu.

Zelji svetovalca iz Fernetičev p. izboljšanja razsvetljave bodo skušali ugoditi.

Občinski svet je vzel na znanje odnosno odobril še nameravano obnovo cerkve na Repentabru, in sicer postavitev dveh novih oltarjev in novoga tla, s čimer občina ne bo imela nobenih stroškov, ker so sredstva že zagotovljena, nakar je župan sejo zaključil.

Javna dela v Nabrežini

Iz poročil, ki sta jih podala župan in odbornik za javna dela v Nabrežini na zadnji seji občinskega sveta, posnemamo sledeče:

Javna dela se delijo na dve skupini, in sicer dela »SELAD-a«, ki zapostuje brezposelnost, ter javna dela, financirana iz gospodarskih nerčtov.

SELAD zaposluje trenutno 180 delavcev, od katerih 100 delavcev dela pri raznih občinskih delih, a 80 delavcev je zaposlenih pri gradnji novega dela avtoceste pri Devinu, s katero bo podaljšana cesta Trst - Padriče - Sesljan do Tržiča.

Za vsako delo, ki ga izvršijo delavci SELAD-a, mora tehnični urad pripraviti potrebne načrte in cenitve in šele, ko so ti odobreni od pristojnih oblasti, se začne z delom. V preteklem letu je tehnični urad pripravil in odposlal na pristojne oblasti nad 40 načrtov za razna dela v skupnem znesku okoli 96 milijonov lir. Načrti so skoro vsi odobreni, le z razliko, da pridejo v cenitvi okrnjeni, to je odobreni z manjšo vsoto kot so bili predlagani. Predlagana so bila sledeča dela:

Ceste: Ta postavka je najvišja v predloženi načrtih ter doseže predlagano vsoto približno 54 milijonov lir. V tej postavki so zapopadna popravila in ureditve vseh občinskih cest, občestnih ulic in podobno. Razen splošnih popravil so tu zapopadene tudi ce-

ste, ki so se nanovo zgradile oziroma se imajo zgraditi. Skoro neva cesta, ki pelje iz Trnovca v Samatorco, še ni končana, ker odobreni znesek ni zadostoval. Dalje je tu vključena nova cesta pri postaji Bivio, ki pelje mimo novih hiš. Uredili so skoro nanovo in razširili pot za cerkvijo v Nabrežini (Oklade). Nanovo so tudi uredili pot v Medjivasi, ki pelje h kamnolomu. V Sesljanu so napravili dve novi poti: prvo pri gostilni »Pine-ta«, a drugo pri novem hotelu.

Za ostali znesek pa so bila predlagana naslednja dela: vzdrževanje občinskih stavb 800 tisoč lir, ureditev novega trga za parkiranje avtomobilov v Devinu ter razna dela v pristanišču 2 milijona 800 tisoč lir, gradnja petih novih velikih smetišč 450 tisoč, ureditev zemljišča okrog nove sole v Sempolaju 6 milijonov 200 tisoč, za isto delo v Nabrežini 10 milijonov, kopanje jarkov za nove vodne napeljave oziroma za popravilo 6 milijonov 200 tisoč, ureditev obale v Sesljanu 1 milijon 100 tisoč, ureditev in popravilo poti, ki pelje iz trga v Sesljanu do cerkve 3 milijone 100 tisoč, razna dela pri novem pokopališču v Sesljanu 2 milijona 600 tisoč, kopanje luknjaz za kole telefonske napeljave Sempolaj, Mavinje in Vižovlje 330 tisoč, ureditev cestnih prehodov čez železnico v Nabrežini, Vižovljah in na cesti Stivan - Medjivas 300 tisoč, nov hlev pri klavnici v Nabrežini 3 milijone 200 tisoč, dozidanje stanovanja za čuvaja na športnem igrišču 1 milijon 800 tisoč, ureditev studenca pri morju v Nabrežini 610 tisoč lir ter razna druge potrebe.

Gornji zneski so bili predlogi tehničnega rada, kjer je zapopaden znesek za plače delavcem, kakor tudi gradivo, ki je potrebno za vsako posamezno delo. Temo nasproti pa se je v zadnjih šestih mesecih izplačalo plače delavcem skupno s prispevki za socialno zavarovanje 22.577.407 lir, kar pride povprečno 3 milijone 700 tisoč lir na mesec.

Iz poročila je bilo tudi razvidno, da ima občinska uprava pogostokrat finančne težave, in to zaradi tega, ker po odobritvi posameznih načrtov preteče še precej časa, da država nakaže občini potrebni denar. Ponavadi so dela večinoma prej končana, kot pa je denar nakazan. Zato je občina prisiljena za teči se k posojilom, da lahko redno izplačuje delavske plače. Na vsak način so dela SELAD-a velika pomoč občini, ki na eni strani

pomaga brezposelnim, da se lažje zaposlijo, a na drugi strani se napravi za občino veliko koristnih del, ki bi jih občina v nasprotnem primeru z lastnimi sredstvi ne zmogla. Po naročilu o delu Selada je odbornik za javna dela podal poročilo o delih iz gospodarskih nerčtov, ki ga bomo pa objavili v prihodnji številki.

† Čč. Andrej Gabrovšek

V sredo zjutraj je umrl častiti gospod Andrej Gabrovšek, župni upravitelj v Boljuncu.

Rodil se je l. 1891 v Rovtiah, bogoslovje je izvršil v Gorici, v mašinska je bil posvečen l. 1915 v Trstu.

Vse svoje življenje je deloval na Primorskem. Od l. 1924 do l. 1941 je bil kaplan v Rojenu. S tega mesta so ga l. 1941 internirali. Internacijo je prebil do l. 1944 v Bergamu. Od l. 1946 do l. 1948 je urejal »Tedene«, nato je pa nastopil službo kaplana v Boljuncu, kjer je l. 1954 postal tudi župni upravitelj. Tu ga je zatekla pregodna smrt. Bil je brat še tudi pokojnega narodnega poslanca SLS, Gabrovška.

Pokojnega gospoda Andreja Gabrovška ohranimo v vlagem spominu. Naj v miru počiva v zemlji, ki jo je vedno ljubil.

Poslano:

IZJAVA

Podpisana Zagar Rafael iz Bazovice št. 68 in Zagar Rudolf iz Drage št. 5 preključiva žalitev klump in eventualne druge žalitve, ki bi jih bila izrekla dne 4. januarja 1955 v osmici na Jezeru na račun gd. Andreja Hervata, posestnika iz Zabrešča št. 36, Prosiva ga za odpuščanje in se mu zahvaljujeva za odstop od kazenske obtožbe.

Trst, 18. januarja 1955.

Zagar Rafael, l.r.

Zagar Rudolf, l.r.

Ob predstavi „Sopotnikov“

Končno smo Slovenci dobili tudi v svojem jeziku prevedeno že splošno znano delo Jana de Hartoga »Sopotnik«. Predstavilo nam ga je Narodno gledališče in obe težki in zelo naporni vlogi sta prevzela med mlajšimi najbolj talentirana in simpatična igralca: Stefka Drolčeva in Joško Lukež. Delo samo je izredno prepričljivo; človeku se zdi kakor bi doživljal one vsakdanje male in velike dogodke, radostne in bridke ure, ki jih nešteto »sopotnikova« doživlja vsak trenutek skupnega življenja.

Oba igralca sta se do skrajnosti vživela v vlogi. Priznati je treba, da sta si bila ves čas igre popolnoma enakovredna, in ta enakovrednost se je morebiti samo še stopnjevala proti koncu.

Vse graje vredno pa je bilo predvsem pri obeh nedeljskih ponovitvah vedenje občinstva. Obiskovalci gledališča bi morali spoštovati ne samo umetnost, pač pa tudi trud igralcev. Ne smelo bi biti nepotrebnih opazk, neumestnega smejanja, šepetanja in glasnega kašljanja. Kdor že pride v gledališče, naj se krajju primerno tudi vede.

TRŽAŠKI PREPIHI

„Socialistična iniciativa“ v Nabrežini

Končno so titovci le namestili svojo novo tablo. To prav v Nabrežini, verjetno zato, ker imamo v Nabrežini z novimi tablam še največ izkušnje. Zaenkrat nova titovska tabla še ni dvojezična, napovedali pa so, da bo, če... Dr. Dekleva je zopet enkrat prelikal svoj politični program. Povedal je, da pravzaprav obeka ni nova, da so jo nosili že ob praznikih v letih 1945-48. Potem pa je šla iz mode. Sedaj so jo kemično očistili in bo, čeprav ne nova, vendar za silo uporabna.

»Primorski dnevnik« je v svoji noveletni številki odkril svetu izredno novost, da bo namreč v letu Gospodovem 1955 »neodvisno glasilo« naprednih Slovencev na Tržaškem. Ta list pa je bil po našem prepričanju tudi že v prejšnjih letih NEODVIŠEN OD TRŽAŠKIH SLOVENCEV. Dosledno se nikoli ni oziral na koristi slovenskega življa, pač pa je nasprotno podpiral vsa stremjenja proti interesom slovenskega naroda na Tržaškem. Čeprav so ga vedeli, da na tem ozemlju ni niti enega Slovence, ki bi ne bil za uresničenje STO, so z vsemi silami mešetarili pri kupčevanju s STO.

Zakaj? Zato, ker so tako ukazali tovariši CK KPS. Prav tam so tudi zapovedali, naj se »Primorski dnevnik« oskubi in postane »neodvisen«. Naj zmešetarji sedaj še za tržaške slovenske duše, za inventar STO, ko se je tako dobro izkazal pri prodaji nepremičnin STO. Naj prodaja istemu kupcu še slovenske glasove; če jih že ne more večini, pa manjšini. Glavno je kupčija in mešetarina!

Gospodje pa imajo smolo. Ker jih kominformisti zaenkrat še ne marajo iz taktičnih razlogov, kominformisti namreč vedo, da Slovenci na Tržaškem niso marionete, ki jih po vrvi lahko obračaja, kakor ti je bilo in drago, zato so se oprijeli neke »socialistične iniciative«. Kakor toliko drugih stvari iz bližnje preteklosti, tako so pozabili, tudi, kaj je še pred nedavnim »socialistični« iniciativa mislil sam nezmožljivi Tito. Da ta sveža preteklost in nezmožljivost ne izgine v pozabo, ne bo odveč, če ponovimo nekaj Titovih misli o »socialistični« iniciativi.

V svojem govoru udarnikom, notarjem in racionalizatorjem je Tito povedal to-le: »... Kaj je Marshallov načrt? Marshallov načrt je načrt za reševanje ameriške finančne oligarhije iz krize, kateri se neizogibno čedalje bolj približuje...« Kaj bi bilo, če bi ameriško finančno oligarhijo zamenjali pravem, kar se je medtem zgodilo, z jugoslovansko socialistično stvarnostjo. Vsekakor bi bili s tako popravljeno definicijo Marshallovega načrta mnogo bližji resnici. Pa vrnimo se k Titu: »... Z eno besedo, ta načrt pomeni imperialistično politiko najslabše vrste, to pomeni zavojevati in vladati političnemu in gospodarskemu življenju posameznih narodov v Evropi. To je, tovariši, Marshallov načrt.« Če bi Tito vedel, kaj mu bo prinesla ušoda že čez nekaj let, bi svojo »resnično« analizo verjetno malo drugače prikrojil. V svojem go-

njem govoru je nadaljeval: »... Imamo vrsto ljudi v Evropi — kakor jih imamo razumljivo tudi izven Evrope — ki so v službi teh ameriških magnatov. To so tako imenovani DESNI SOCIALISTI (levi socialisti so namreč samo komunisti - op. ur.). To so služabniki ameriških reakcionarjev in finančnih magnatov, slabo plačani služabniki, ki pa zvesto služijo. To so iz d a j a l c i delavskega razreda...« (»Borba« 10. febr. 1948.)

Sedaj torej vemo, kaj je »socialistična iniciativa« in v kakšno vrsto ljudi spadajo njeni tvorniki po naročilu. Tito je vendar nezmožljiv...

Galebi na Ljubljani in Savi

Po novem letu se je »Primorski dnevnik«, ki ga v novejšem času razganjajo Djalasi, Dedijerji, galebi, likvidacije i. p. zaganjal v Radio Trst II z očitki, da pobira iz »Demokracije« slaboumno teorijo o »najdražjem pliču galeb«. Na teh teorijah pa si »Demokracija« ne more lastiti pravice izvirnosti. Povratniki z božičnih počitnic pripovedujejo o praveci poplavi teh »slaboumnih teorij« po Ljubljani in Zagrebu. »Primorski dnevnik« vendar ne bo trdil, da pobirajo Ljubljanci in Zagrebčani galebe po »Demokraciji«. Zaradi res preučene študije izdajatelj jih v »Demokraciji« ne moremo ponatisniti, črnavo so ljubljanski in zagrebški galebi v resnici zabavni. Povedati pa moramo, da se partijski služabenci v Ljubljani in po podeželju resno trudijo, da bi dokazali, da so Krozov izlet v Indijo Koromandijo financirali Američani. To je morda tudi edina resnica, ki prihaja iz teh ust.

CARTA D'IDENTITA' N.º 471645
FERMO POSTA dvignite pismo v upravi lista.

Odgovorni urednik:
Dr. Prof. ANTON DABINOVIC
Tiska: tisk. Adria, d. d., v Trstu

ZDRAVNIK
Dr. FRANJO DELAK
v TRSTU

ponovno sprejema v Barkovljah,
ul. Cerreto 13, pritrilje, vsak dan
od 15. do 17. ure. - Tel. 32-537.

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
se je preselil v ul. Rittmeyer, 13
in sprejema
od 9. do 13. ter od 17. do 19. ure
Stev. telef. 31-813

Mizarji
kmetovalci
podjetniki
Deske smrekove,
macesnove
in trdih lesov,
trame in parkete
nudi najugodnejše

CALEA
TRST
Viale Sonnino, 24
TEL. 90441

Otroški vrtec v Šempolaju

V ponedeljek 10. t. m. je bil pri nas otvorjen občinski otroški vrtec, katerega bodo obiskovali otroci iz naše vasi, kakor tudi iz Praprota, Trnovca in Prečnika.

Vrtec je urejen v stari osnovni šoli, katero so popolnoma preuredili in prenovili, tako da bo sedaj popolnoma odgovarjala svojemu namenu. Velika soba v pritličju je določena za jedilnico in za prostor, kjer se bodo otroci lahko igrali. V prvem nadstropju, kamor peljejo zunanje stopnice, je enako velika soba, ki bo služila za učilnico. Zraven so še prostori za kuhinjo, shrambo, ter higienske naprave. Vse je čedno pripravljeno ter novno opremljeno.

Otvoritvi so prisostvovali ves občinski odbor z županom na čelu, g. dekan Stanta in ravnatelj g. Ščuka. Tudi več mater otrok je prisostvovalo otvoritvi. Po blagoslovitvi je župan spregovoril par priloznostnih besed, nakar so si gostje ogledali stavbo.

Za preureditev starega šolskega poslopja v otroški vrtec so porabili 1 milijon 750 tisoč lir, kateri znesek je občina prejela iz enega prejšnjih gospodarskih načrtov. S tem se nam je izpolnila stara želja, da imamo tudi mi v naši otroški vrtec, in izrekamo vse priznanje naši občinski upravi.

Praznik sv. Antona v Borštu

Dne 17. t. m. smo Borštani praznovali svojega patrona sv. Antona.

Imeli smo dopolne tri mašne

obrede in blagoslov. Zvečer je bila pa kulturna prireditev. Prosvetno društvo »Slovenec« je priredilo igro »Za srečo«, ki je bila odlično podana, povrhu pa se podučljiva prav za današnje čase. Domači pevski zbor je izvajal, pred in po igri, vsi točki, ki so tudi bile prav lepe. Ob koncu programa je nastopila še folklorna skupina z lepo podanimi narodnimi plesi; domača godba je ob presledkih poživljala in povezovala ves spored.

Obilni poset je jasno pokazal, kako priljubljene so take prireditve pri našem narodu in kako bodo tudi v bodoče take in podobne prireditve pozdravljene, kar je nam v čast in ugled.

V. PLESNA ČAJANKA SDD
bo 23. jan. ob 17. uri v ulici
Machiavelli 22-II. — Vabljeni!

Mladinski literarni natečaj

Slovenska prosvetna matica razpisuje literarni natečaj. Trije najboljši prispevki (novela, črtica ali pesem), ki naj ne obsegajo več kot ene kolone »Demokracije«, bodo nagrajeni in objavljeni v velikonočni številki. Prva nagrada 3.000 lir, druga nagrada 2.000 lir, tretja nagrada 1.000 lir ter pet priznavalnih nagrad v obliki knjižnega daru. Ocenio prispevanjih del bo izvršila posebna žirija.

Prispevke v zaprti kuverti poslati na naslov: Slovenska prosvetna matica — Trst - ul. Machiavelli 22-II najkasneje do 15. marca t. l.